GÜNEY KAFKASYA'DA AB'NİN ARTAN NÜFUZ ARAYIŞI VE BÖLGESEL DENGELER

Selenay Erva YALÇIN

Güney Kafkasyada İkinci Karabağ Savaşı sonrası başlayan değişim ve bölge ülkelerinin ortak uzlaşı iradesi çeşitli platformlar aracılığıyla görünür kılınmaktadır. İlgili platformlardan birisi de Avrupa Birliğinin (AB) maddi ve manevi desteği ile oluşturulan Güney Kafkasya Diyalog Forumudur.

Güney Kafkasya Diyalog Forumunun ilk toplantısı 31 Ekim 2023 tarihinde Gürcistanda gerçekleşmiştir. İlk toplantıya konu ile ilgilenen uzmanlar, diplomatlar ve yine aynı girişimin bir uzantısı olan yaz okulunu tamamlamış 30 genç aktivist katılmıştır. İkinci toplantı yine Gürcistanda gerçekleşmiş, ilkinden farklı olarak bu toplantı Azerbaycan-Ermenistan Diyaloğu özel teması ile toplanmıştır. Yine ilk toplantıdan farklı olarak ikincisine uzmanların yanı sıra AB Güney Kafkasya Temsilciliğinden ve AB Ermenistan Misyonundan yetkililer de katılım göstermiştir.[1]

Forumun üçüncü ve son toplantısı ise 6 Kasımda ilk oturumu çevrim içi ve henüz belirlenmemiş bir tarihte devamı yüz yüze yapılmak suretiyle gerçekleştirilecektir. Toplantı öncesinde girişime (LINKS Europe) bağlı olan Azerbaycan-Ermenistan Stratejik Uzman Platformu bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride ABnin Güney Kafkasya ülkelerinin kendi aralarındaki iletişiminin, geleceği şekillendirecek bir temel niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Yine bildiride Güney Kafkasyada barış sürecinin henüz tamamlamadığı, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyevden alıntı yapılarak vurgulanmakta ve bu konuda bölge uzmanlarının inisiyatif almasının gerekliliği ifade edilmektedir.

Bildiride İranın bölgeye komşu oluşu vurgulanmış; Ermenistan ve Azerbaycanın İranı saran gerilimlerin azaltılmasına aktif bir katkıda bulunması gerektiği düşüncesi ortaya atılmıştır. Bununla birlikte Orta Asyanın önemine ve bu bağlamda Güney Kafkasyanın hem ekonomik hem de coğrafi anlamda bir geçiş noktası değil bir anahtar niteliği taşıdığına değinilmiştir.

Nihayet ABnin bölge bakımından önemli bir partner olduğu, ABnin bölgeye ilişkin kapsamlı planlar geliştirmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla bağlantılı olarak bölge ülkelerinin de AB ile ilişkilerinin derinleştirmesinin elzem olduğu vurgulanmıştır. Platform üyelerinin, bölge ülkelerinin ABnin siyasi birikiminden yararlanmasının faydalı olacağı yönündeki tavsiyeleri de bildiride dikkat çeken bir diğer noktadır.[2]

Görüldüğü üzere hem platform hem girişim hem de forum ABnin bölge ilişkilerine müdahalesinin farklı biçimlerde meşrulaştırıldığı bir temanın etrafında faaliyet

göstermektedir. ABnin bölgedeki ekonomik ve politik nüfuzunu artırma çabası olarak değerlendirilebilecek söz konusu süreç, bölgenin son zamandaki gelişimi ve değişimi göz önünde bulundurulduğunda gerçekçi bir zemine oturamamaktadır. Bu durumun temel sebebi, bölge ülkelerinin üçüncü devletlerinin müdahaleleri dışarıda bırakıldığında çok daha etkili ve faydalı politikalara ulaşabildiğinin apaçık şekilde gözlemlenmiş olmasıdır.

İlk iki toplantının Gürcistanda gerçekleşmiş olması, Gürcistanın hiç katılmadığı ve esasında bölge ülkelerinin dış müdahalelere kapalı kalmasının anahtarı olan 3+3 Platformunu akıllara getirmektedir. Platformun bölge ülkelerinin sorunlarının yine bölge içinde çözülmesi gerektiğine dair defaatle yapılan vurgu ve üçüncü bir devletin ya da uluslararası kurum ve kuruluşun bölgeye aktif müdahalesinin açıkça dışlandığı fikir yapısının temsilcisi olması, son gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, Güney Kafkasya Diyalog Forumunun temsil ettiği yaklaşım ile 3+3 Platformu arasındaki temel perspektif farklılığını görünür kılmaktadır.

Bölge ülkeleri salt kendi aralarındaki müzakereler ile son zamanlarda çok yol kat etmiştir. Kat edilen yol göstermiştir ki Güney Kafkasyaya AB müdahalesi, ABnin Ermenistan-Azerbaycan ilişkilerindeki taraflı tutumunun bölge ilişkilerine katkı sağlamasını kolaylaştırıcı değildir. Bilakis, bu aktif müdahale girişimi bölge ilişkileri açısından zedeleyici bir niteliği haiz olma riskine sahiptir. Çünkü ABnin uzlaşmazlıklara yaklaşım tarzı barışçıl bir arabuluculuk değildir. Nitekim AB Dışişleri Bakanı Kallasın son açıklamasında Gürcistanda daha fazla demokratik gerileme yaşanmaması için alınacak önlemler konusunda derinlemesine inceleme yapacaklarını ifade etmesi[3], aktif müdahaleci tavrın en son örneği olmuştur.

Sonuç olarak, Güney Kafkasyada kalıcı barış ve istikrarın tesisi, bölge dışı aktörlerin siyasi müdahalelerinden ziyade bölge ülkelerinin ortak uzlaşı iradeleri doğrultusunda şekillenmelidir. Uluslararası arabuluculuk ve yardım çabalarının ise bölgesel inisiyatifleri gölgede bırakmayan, aksine destekleyen bir nitelik taşıması gerekmektedir. Bu bakımdan 3+3 Platformunun temsil ettiği salt bölgesel iletişim yaklaşımı, Güney Kafkasyanın geleceğinin belirlenmesinde dikkate alınması gereken önemli bir bakış açısını temsil etmektedir. Bölgenin istikrarı, dışarıdan şekillendirilen değil; bölge ülkelerinin kendi aralarında geliştirecekleri güvene ve iş birliğine dayanmalıdır.

*Görsel: *LINKS Europe*

[1] 2nd South Caucasus Dialogue Forum Held Successfully in Tbilisi, *LINKS Europe*, 28 Ekim 2025, https://links-europe.eu/scypss/f/2nd-south-caucasus-dialogue-forum-held-successfully-in-tbilisi

[2] The Armenia-Azerbaijan Strategic Expert Platform Statement Ahead of the 3rd South Caucasus Regional Dialogue Forum, *Commonspace.eu*, 30 Ekim 2026, https://www.commonspace.eu/opinion/armenia-azerbaijan-strategic-expert-platform-statement-ahead-3rd-south-caucasus-regional

.

[3] Luca Bertuzzi, Everything is on the Table: EU to Discuss New Measures Against Georgia in January, Kallas Says, *EuroNews*, 4 Kasım 2026, https://www.euronews.com/2026/11/04/everything-is-on-the-table-eu-to-discuss-new-measures-against-georgia-in-january-kallas-sa.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "GÜNEY KAFKASYA'DA AB'NİN ARTAN NÜFUZ ARAYIŞI VE BÖLGESEL DENGELER." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 107. Kasım 06. Erişim Kasım 06, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/GUNEY-KAFKASYA-DA-AB-NIN-ARTAN-NUFUZ-ARAYISI-VE-BOLGESEL-DENGELER

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır